

Отже, для ефективного читання іноземною мовою у майбутніх фахівців в галузі права необхідно сформувати наступні мовні вміння та навички: виокремлювати смислову інформацію з прочитаного тексту, читати по ключовим словам, працювати зі словником, звертати увагу на коментарі до тексту, інтерпретувати і трансформувати прочитаний текст в особистих цілях з метою подальшої аргументації фактів. В цілому, розвиток таких вмінь та навичок сприятиме професійній діяльності майбутнього юриста.

ГЕНЕЗА РОЗПОДІЛУ ІМЕННИКОВОЇ ЛЕКСИКИ ЗА ГРАМАТИЧНИМИ РОДАМИ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СЕМАНТИКО-ГРАМАТИЧНОЇ АСИМЕТРІЇ

Мороз Т.Ю. (Харків)

Аналіз симетричного й асиметричного співвідношення семантики та граматики на рівні категорії роду неможливий без дослідження питання про генетичні витоки родового розподілу та його подальший розвиток.

Як відомо, генеза категорії роду – одне із суперечливих питань мовознавства, однак із середини ХХ століття все більшого поширення набуває думка, що передісторія роду пов'язана з перетворенням контенсивного (семантико-синтаксичного) типу індоєвропейської прамови, тобто з переходом від активного до номінативного, так що на стадії активної типології індоєвропейська мова повинна була мати двокласну систему активних / інактивних імен, яка через ознаку істоти / неістоти трансформувалася в родову. Сліди колишньої двокласної системи виявляються в реконструйованих формах відмінювання. При цьому розподіл проходив по лінії жіночий / чоловічий – середній роди [2, с. 418]. Щодо цього існує й інша думка. Так, говорячи про становлення категорії істот / неістот, дослідники зазначають, що вона розвинулася з категорії персональності / імперсональності, за якою розрізнялися і протиставлялися назви осіб чоловічої статі й усі інші назви істот, речей, явищ, абстрактних понять [3, с.62]. Важливим

залишається той факт, що родовий розподіл здійснювався в тісному взаємозв'язку з уявленнями мовців про істотовість/неістотовість. За обох ситуацій розподіл за родами, ймовірно, здійснювався в чіткій відповідності до розуміння людиною істотової або неістотової сутності позначуваного, тобто в основі поділу лежали семантичні чинники.

При цьому формальне забезпечення цього розподілу, пов'язане зі становленням номінативного (синтетичного) типу мови, відбувалося послідовним використанням відповідних флексій на позначення належності того чи іншого слова до певного роду. Закріплення таких флексій як показників певного роду могло бути достатнім лише на певному етапі розвитку мови. З часом підстави віднесення багатьох реалій до категорії істоти чи неістоти, а звідси й маркування їх відповідними родовими формальними показниками поступово втрачали свою мотивованість. Саме цей етап передбачив необхідність залучення додаткових засобів для вираження роду, якими стали суфіксальні утворення. При цьому старі уявлення про родову маркованість флексій не зникають, що на сучасному етапі засвідчується більш-менш послідовною співвіднесеністю деяких із них із одним родом (див, наприклад, [1, с. 142 – 148]). Неможливість позбавлення флексій функції вказівки на родову приналежність була зумовлена закріпленням цього значення в його тісному переплетінні з іншими граматичними значеннями числа, істоти / неістоти, відмінка.

Важливо при цьому зазначити, що глибинною підставою для втрати флексіями прямої вказівки на рід стало скомпресування в них багатьох функцій-значень граматичного характеру, синкретичність їх вираження. Це й спровокувало перебрання функції показу семантичних ознак родової співвіднесеності іменників суфіксами. Такий синкретизм, який у першу чергу був характерний для форм однини, сприяв пошуку більш розрізненого показу граматичних значень. Так, рід «змістився» в суфікси, істота / неістота в послідовному її вияві у форму множини. Ці два факти тісно взаємопов'язані: втрата послідовної семантичної мотивованості родового поділу передбачала

сформування такої позиції, в якій би «діагностувалися» підстави віднесення іменника до певного роду в його семантичній (статева диференціація та диференціація за дорослістю / недорослістю) чи несемантичній (диференціація на інших семантичних підставах, наприклад, абстрактності, збірності тощо) функції.

Отже, граматичне значення родів пов'язане з лексико-граматичним значенням статі, яке охоплює назви істот. Воно формувалося водночас із категорією роду і на сучасному рівні граматично репрезентується родовими формами чоловічого і жіночого роду. Більшості іменників притаманна симетрія у вираженні граматичного значення роду, що знаходить вияв у його формальній мотивації.

Системна асиметрія у вираженні значень категорії роду полягає в існуванні іменників, рід яких визначається їх семантикою (номінативним значенням статі і недорослості), та іменників, де рід має формально-граматичне вираження («пусті форми»).

Література:

1. Загнітко А.П. Теоретична граматики української мови: Морфологія / А.П. Загнітко // Монографія. – Донецьк: ДонДУ, 1996. – 437 с.
2. Лингвистический энциклопедический словарь / Гл. ред. В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энциклопедия, 1990. – 685 с.
3. Сучасна українська літературна мова. Морфологія / За заг. ред. акад. І.К. Білодіда. – К.: Наук. думка, 1969. – 583 с.

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВУЗЕ

Мошинська О.Ю. (Харків)

В последние годы всё чаще поднимается вопрос о применении новых информационных технологий в ВУЗе. Это не только новые технические средства, но и новые формы и методы преподавания, новый подход к процессу обучения. Основной целью обучения иностранным языкам является формирование и развитие коммуникативной культуры студентов, обучение практическому овладению иностранным языком. Задача преподавателя состоит в том, чтобы